

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет Освітніх наук та мистецтв
Кафедра освітніх наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри

д.п.н., професор

Філоненко О.В.

«26» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 11 Педагогіка та інклюзивна освіта (Педагогіка)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота

(назва)

Форма навчання Денна

(денна, заочна)

2025–2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Педагогіка та інклюзивна освіта (Історія педагогіки)" розроблена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота, навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Першого (бакалаврського) за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія).

Розробник:

Бабенко Тетяна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри освітніх наук

Протокол від «26» серпня 2025 року № 2

В. о. завідувача кафедри освітніх наук

Філоненко О.В

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка та інклюзивна освіта (Історія педагогіки)» для студентів спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 35 с.

♥ Бабенко Т.В., 2025 рік

♥ ЦДУ імені В. Винниченка, 2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань	Нормативна	
Індивідуальне навчально- дослідне завдання - написання і захист реферату на обрану із переліку науково-педагогічну тему – 1	01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)	Рік підготовки	
		2-й	
Загальна кількість годин – 135	Освітня програма:	Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота	Лекції	
		36 год.	
		Практичні, семінарські	
		32 год.	
		Лабораторні	
		не передбачено	
		Самостійна робота	
		67 год.	
		Індивідуальні завдання	
		4 год. (із 67 год. сам. роботи)	
Вид контролю:			
Екзамен			

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Педагогіка та інклюзивна освіта» – одна із складових цілісної психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів, яка покликана сприяти оволодінню ними теоретичних основ сучасної педагогічної науки, розвитку професійного мислення, готувати до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками, необхідними для ефективної роботи у новій українській школі. Вона є провідною дисципліною у загальній системі загально педагогічної підготовки студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни педагогіка (загальна педагогіка) є теоретичні і методичні основи організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Передумовою для вивчення навчальної дисципліни є успішне опанування курсів «Психологія» та «Вікова фізіологія та валеологія», а саме: осмислення фізіологічних процесів розвитку людини та теоретичних засад формування, збереження та зміцнення здоров'я людини, знання загальних закономірностей і механізмів функціонування психіки людини, психологічних зв'язків і залежностей у розвитку особистості; знання теоретичних основ психології особистості, її пізнавальних процесів, розумового розвитку, її особистісного формування.

У свою чергу, опанування зазначених вище дисциплін і курсу «Педагогіка» є основою для вивчення методик викладання навчальних предметів відповідно спеціальності та для проходження здобувачами вищої освіти різних видів педагогічної практики.

Програма навчальної дисципліни педагогіка (загальна педагогіка) складається з чотирьох розділів: 1. Загальні основи педагогіки.

2. Дидактика – теорія освіти та навчання.

3. Теорія та методика виховання.

4. Управління педагогічними системами.

Важливе місце в навчальній дисципліні «Педагогіка та інклюзивна освіта (розділ «Загальна педагогіка»)» відводиться питанням реформування середньої школи відповідно до Концепції «Нова українська школа».

Мета навчальної дисципліни: забезпечення теоретичної і практичної підготовки студентів до виконання функціональних обов'язків вчителя, вихователя в закладах середньої освіти України; формування системного педагогічного мислення, професійної самосвідомості, розвиток професійно-педагогічної спрямованості, педагогічних здібностей студентів; виховання професійно значущих якостей педагога нової української школи.

Завдання навчальної дисципліни:

- забезпечувати ґрунтовне засвоєння студентами основ педагогічної науки, теорії виховання та теорії навчання (дидактики);

- розвивати аналітичне педагогічне мислення студентів, формувати уміння вивчати та пояснювати педагогічні явища та процеси у їх взаємозв'язку, взаємозалежності;

- формувати у студентів розуміння сутності зв'язку між теорією педагогічної науки та практикою педагогічної діяльності;

- забезпечувати оволодіння студентами ефективними шляхами впливу на розвиток особистості;

- формувати у студентів дослідницькі уміння, досвід роботи з підручниками, навчальними посібниками, науковою літературою, періодичними виданнями, іншими джерелами інформації;

- стимулювати студентів до систематичної самостійної навчальної праці, посилювати мотивацію саморозвитку педагогічних здібностей;

- виховувати у майбутніх педагогів відповідальне ставлення до професійного навчання та самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
<p>ЗК2 – здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей, зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до осіб, які навчаються.</p> <p>ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.</p> <p>ЗК7 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у процесі навчання або дослідження, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК8 – здатність до прийняття ефективних рішень у складних і непередбачуваних умовах у професійній діяльності, що потребує застосування нових підходів та прогнозування, відповідального ставлення до обов’язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).</p> <p>ЗК11 – навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді, спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність); здатність реалізовувати свої права та обов’язки як члена суспільства; здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини</p>	<p>ФК4 – володіння методикою географічних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об’єктів та процесів, педагогічні дослідження, застосовувати наукові методи досліджень, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>ФК5 – здатність до виконання функціональних обов’язків вчителя географії та класного керівника, педагогічного мислення, осмислення та аналізу педагогічної дійсності, застосування творчого підходу, різних підходів до розв’язування педагогічних проблем і ситуацій, планування навчально-виховної роботи з дітьми, педагогами та батьками, застосування індивідуального підходу, розвитку творчих здібностей та критичного мислення в учнів, активізації пізнавальної діяльності, дотримання педагогічного такту, взаємодії з колегами на засадах партнерства; моніторингу власної педагогічної діяльності, визначення індивідуальних професійних потреб та професійного саморозвитку впродовж життя.</p> <p>ФК6 – здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів, психологічні особливості засвоєння ними навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньовиховного процесу у середній школі, результатів конкретних педагогічних впливів, створювати сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, мотивувати учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, управляти учнівським колективом, організувати комунікацію учнів, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною, створювати рівноправне особистісно зорієнтоване (суб’єкт-суб’єктне), справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів,</p>

<p>і громадянина (громадянська компетентність).</p>	<p>незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей, розвитку у них позитивної самооцінки та я-ідентичності; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.</p> <p>ФК7 – здатність застосовувати набуті географічні і психологопедагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь та ціннісного ставлення, здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природнича» Державного стандарту базової середньої освіти та концепції Нової української школи.</p> <p>ФК8 – здатність моделювати зміст навчання географії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, планувати, організовувати та конструювати процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, з врахуванням санітарно-гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів; добирати і використовувати в освітньому процесі сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів, у тому числі й інформаційні та цифрові; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу.</p> <p>ФК14 – здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.</p>
---	---

3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН4 – знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів, вікові та індивідуальні особливості учнів, психологічні особливості засвоєння ними навчальної інформації, сучасні теоретичні та прикладні основи методики навчання географії в закладі загальної середньої освіти.

ПРН13 – володіє методикою географічних та педагогічних досліджень, виконує польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, застосовує наукові методи досліджень, інтерпретує отримані результати досліджень, застосовує їх у професійній діяльності.

ПРН14 – застосовує набуті географічні та психолого-педагогічні компетентності, сучасні методики й освітні технології, в тому числі й інформаційні, для формування в учнів ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь та ціннісного ставлення, здійснення міжпредметних зв'язків та формування основ цілісної природничо-наукової картини світу, відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природничача» Державного стандарту базової середньої освіти та концепції Нової української школи.

ПРН15 – виконує функціональні обов'язки вчителя географії та класного керівника, педагогічно мислить, аналізує педагогічну дійсність, застосовує творчий підхід до педагогічної діяльності, різні підходи до розв'язування педагогічних проблем і ситуації, планує навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками, застосовує індивідуальний підхід, розвиває творчі здібності та критичні мислення в учнів, активізує пізнавальну діяльність, дотримується педагогічного такту; моніторить власну педагогічну діяльність, визначає індивідуальні професійні потреби та професійно саморозвивається впродовж життя.

ПРН16 – враховує в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів, психологічні особливості засвоєння ними навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу у середній школі, результатів конкретних педагогічних впливів; застосовує методики психодіагностики у школі з метою здійснення диференційного навчання і оптимізації навчально-виховного процесу, прогнозує розвиток та виховання особистості дитини, результати конкретних педагогічних впливів, створює сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, мотивує учнів та організовує їхню пізнавальну діяльність, конструктивно та безпечно взаємодіє з учасниками освітнього процесу.

ПРН18 – моделює зміст навчання географії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, планує, організовує та конструює процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів, добирає і використовує в освітньому процесі сучасні та ефективні методики і технології навчання, в тому числі й інформаційні та цифрові; оцінює та моніторить результати навчання учнів на засадах компетентісного підходу; реалізує краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.

ПРН19 – організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначає оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності; взаємодіє з колегами на засадах партнерства та спілкується з представниками інших професійних груп різного рівня, залучає батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ПРН20 – розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу, виявляє повагу та цінує українську національну культуру, виражає національну та культурну ідентичність, творчо самовиражається, застосовує соціальні навички (soft skills), керується у своїй діяльності сучасними принципами

толерантності, діалогу, співробітництва та гендерної рівності, педагогічно підтримує осіб з особливими освітніми потребами.

ПРН21 – самостійно організовує процес навчання, створює рівноправне особистісно зорієнтоване (суб'єкт-суб'єктне), справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей, розвиває в учнів позитивну самооцінку та я-ідентичність, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху; реалізовує свої права і обов'язки як члена суспільства та допомагає реалізуватися учням, усвідомлює цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина, поширює дані цінності серед учнів; здатний реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.

Педагогіка як наука. Предмет і завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки.

Ретроспективний аналіз розвитку педагогіки (етапи розвитку педагогіки: донауковий, етап виникнення теоретичних концепцій виховання і освіти, етап розвитку педагогічної науки). Джерела педагогічної науки. Функції педагогічної науки: науково-теоретична, організаційно-практична, прогностична. Педагогіка як наука і мистецтво.

Система педагогічних наук. Структура і галузі педагогіки: загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика (теорія навчання), організація та управління педагогічним процесом. Вікова педагогіка (дошкільна та шкільна педагогіка), спеціальна педагогіка (сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, олігофренопедагогіка, логопедія), соціальна педагогіка (сімейна педагогіка, перевиховання дітей, що мають проблеми), професійна педагогіка (педагогіка вищої школи, підвищення кваліфікації та перекваліфікація робітників народного господарства, навчання літніх людей), порівняльна педагогіка, етнопедагогіка.

Зв'язок педагогіки з іншими науками. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства. Поняття про народну педагогіку. Джерела і складові частини народної педагогіки.

Тема 2. Сутність науково-педагогічного дослідження. Система методів науково-педагогічного дослідження.

Зміст та сутність науково-педагогічного дослідження. Методологія наукових досліджень. Етапи здійснення педагогічного дослідження. Завдання науково-педагогічних досліджень на сучасному етапі розвитку освіти.

Класифікація методів науково-педагогічних досліджень (загальнонаукові, теоретичні, емпіричні).

Загальна характеристика методів педагогічних досліджень: спостереження, педагогічний експеримент, бесіди, вивчення передового досвіду; вивчення документації та учнівських праць, опитування, методи моделювання педагогічних явищ, методи кількісного та якісного аналізу результатів дослідження.

Тема 3. Розвиток, соціалізація і формування особистості.

Поняття про «особистість», «індивідуальність» в педагогічній науці. Розвиток та формування особистості. Рушійні сили розвитку особистості.

Фактори та умови розвитку особистості. Роль спадковості у розвитку особистості. Соціалізація як результат впливу середовища на особистість. Виховання – визначальний чинник формування особистості.

Роль діяльності (активності) і спілкування у розвитку особистості. Взаємообумовленість процесів виховання, навчання і розвитку, активна позиція особистості та її роль у процесі розвитку і виховання. Дитина як об'єкт і суб'єкт виховання і розвитку.

Врахування вікових особливостей та особливих потреб школярів при організації та здійсненні процесів виховання, навчання, розвитку.

Особливості розвитку, соціалізації і формування особистості в умовах нової української школи.

Тема 4. Педагогічний процес як система і цілісне явище. Закономірності і принципи педагогічного процесу.

Виховання як педагогічний процес та суспільне явище.

Ієрархія цілей виховання. Суспільна зумовленість мети виховання та навчання підростаючого покоління.

Поняття про освітній процес, педагогічний процес, навчально-виховний процес. Цілісність та системність педагогічного (освітнього) процесу. Спільні та специфічні сторони процесів виховання, навчання та розвитку як складових освітнього процесу: цілі, завдання, зміст, форми і методи.

Специфіка мети освітнього процесу в умовах нової української школи.

Закономірності, етапи педагогічного процесу.

Компетентнісний та особистісно-орієнтований підхід до організації освітнього процесу нової української школи.

Тема 5. Педагог як організатор освітнього процесу в сучасній школі.

Суспільна зумовленість виникнення і становлення педагогічної професії. Специфічні особливості педагогічної діяльності. Сучасні вимоги до особистості педагога та його підготовки. Вчитель нової української школи.

Зміст професійної діяльності та функції педагога: конструктивна, комунікативна, організаторська, гностична.

Система педагогічної діяльності: викладання, виховання, класне керівництво, діяльність із професійного самовдосконалення, управлінська, організаторська, методична, позашкільна, науково-дослідна.

Поняття про педагогічну майстерність, педагогічну компетентність, педагогічну техніку, педагогічні здібності та гуманістичну спрямованість педагогічної діяльності.

Розділ 2. ДИДАКТИКА – ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

Тема 6. Дидактика, її основні категорії та завдання.

Виникнення і розвиток дидактики як складової педагогіки, що вивчає проблеми освіти та навчання. Предмет дидактики. Основні категорії дидактики: навчання, освіта, процес навчання, викладання, учіння, знання, уміння, навички.

Стан та завдання теорії навчання. Взаємозв'язок загальної теорії навчання (дидактики) і методик викладання окремих предметів з основ наук. Українська народна дидактика. її мета, завдання, зміст.

Тема 7. Суть та структура процесу навчання.

Сутнісні характеристики процесу навчання. Основні функції навчання (освітня, розвиваюча, виховуюча) та їх взаємозв'язок.

Двосторонній характер процесу навчання: єдність викладання та учіння. Структурні компоненти навчального процесу: цільовий; стимулюючо-мотиваційний; змістовий, операційно-діяльнісний, контроль-регулюючий, оцінно-результативний. Взаємозв'язок усіх елементів навчального процесу.

Двосторонній характер процесу навчання. Стимулювання, організація зворотного зв'язку (контроль, аналіз результатів навчання та розвитку учнів).

Структура (основні етапи) процесу оволодіння знаннями та уміннями: сприйняття, осмислення, розуміння, узагальнення, закріплення, використання на практиці.

Структура викладання як цілеспрямованої діяльності педагога в процесі навчання.

Суперечності та рушійні сили процесу навчання. Роль стимулів та мотивів у навчанні школярів. Характеристика стимулів і мотивів навчання.

Тема 8. Закономірності та принципи навчання.

Поняття про закономірності навчання, основні закономірності процесу навчання.

Визначення принципів навчання як вихідних положень, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів і технології діяльності учителя.

Традиційні принципи навчання: принцип цілеспрямованості навчання; принцип виховного навчання; принцип розвивального навчання; принцип науковості; принцип доступності навчання; принцип зв'язку навчання з життям, теорії з практикою; принцип наочності навчання; принцип системності, послідовності навчання; принцип активності та самостійності учнів у навчанні; принцип свідомості й міцності засвоєння знань, умінь і навичок; принцип індивідуального підходу у процесі навчання тощо.

Принципи навчання, що виникли під впливом народної дидактики: гуманістичний характер навчання; навчання на загальнолюдських цінностях, на кращих традиціях і обрядах народу України, навчання моралі і вірувань прашурів, на етнографічних особливостях попередніх поколінь; навчання в навіюванні, спонуканні, заохоченні та ін.

Народна мудрість про принципи навчання.

Тема 9. Зміст освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти.

Поняття про зміст освіти. Наукові основи змісту освіти в цивілізованому суспільстві. Теорії змісту освіти. Джерела та чинники формування змісту освіти. Структура змісту освіти.

Зміст освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти, його основні компоненти. Оновлення змісту освіти відповідно до Концепції Нової української школи, заснованою на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві. Ключові компетентності Нової української школи (ст 12. Закону України «Про освіту» (2017 р.).

Документи, що визначають зміст загальної середньої освіти. Державний стандарт базової середньої освіти в межах реалізації затвердженої в 2016 році Концепції «Нова українська школа». Структура навчального плану та навчальної програми. Підручники та навчальні посібники, їх функції та структурні компоненти.

Тема 10. Методи, прийоми, засоби навчання.

Сутність, основні функції методів навчання. Прийоми як складова частина методу і як самостійна дидактична категорія.

Класифікація методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Класифікація на основі цілісного підходу до процесу навчання. Характеристика методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Характеристика методів стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Характеристика методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Поняття про інтерактивні методи навчання. Поняття про технології навчання. Сучасні технології навчання.

Поняття про засоби навчання, їх характеристика та застосування в навчальному процесі. Використання інформаційно-комунікативних засобів навчання у навчальному процесі. Умови оптимального вибору методів і засобів навчання. Академічна свобода та творчість педагога у виборі методів та засобів навчання в умовах нової української школи.

Тема 11. Форми організації навчання. Урок як основна форма організації процесу навчання в сучасній школі.

Поняття про форми організації навчання. Генеза організаційних форм навчання. Форми організації пізнавальної діяльності учнів: фронтальні, групові та індивідуальні.

Характеристика класно-урочної системи, її переваги, недоліки та шляхи удосконалення.

Урок як основна форма організації навчання в сучасній школі. Структура та типи уроків. Вимоги до сучасного уроку. Підготовка вчителя до уроку.

Характеристика позаурочних форм навчання.

Тема 12. Контроль, оцінка та облік успішності учнів.

Поняття контролю та його значення у навчально-виховному процесі. Функції контролю і оцінювання результатів навчання учнів в умовах НУШ. Оціночні судження як важливий важіль управління розвитком свідомості, характеру, волі та навчальних здібностей учнів.

Педагогічні вимоги до перевірки знань, умінь та навичок. Види, форми контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів. Майстерність та такт учителя у процесі моніторингу, діагностики, контролю навчальних досягнень учнів.

Розділ 3. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Тема 13. Виховання в цілісному освітньому процесі.

Теорія виховання як складова частина педагогічної науки. Поняття про процес виховання як складову освітнього процесу. Сутнісні характеристики процесу виховання. Виховання як процес інтеріоризації загальнолюдських та національних цінностей. Система та ієрархія внутрішніх цінностей особистості як джерело мотивації вчинків вихованця, його поведінки.

Особливості процесу виховання: цілеспрямованість, двосторонність, багатофакторність, варіативність результатів, віддаленість результатів, тривалість, комплексність, багатоступеневість.

Мета виховання в новій українській школі – формування всебічно розвиненої особистості, патріота, іноватора.

Структурні компоненти виховання як діяльнісного процесу: цільовий; стимулюючо-мотиваційний; змістовий; операційно-діяльнісний; контроль-регулюючий; оцінювально-результативний.

Етапи виховного процесу за критерієм їх послідовності та відповідних педагогічних дій: формування знань (ознайомлення із загальними нормами і вимогами, їх усвідомлення); формування ставлень (почуттів); формування поглядів і переконань; формування навичок і звичок поведінки (загальної спрямованості особистості).

Виховання та самовиховання – дві сторони єдиного процесу формування особистості. Рушійні сили виховного процесу. Зовнішні та внутрішні протиріччя. Критерії вихованості.

Тема 14. Механізми, закономірності та принципи виховання.

Механізми виховання як шляхи розвитку мотиваційно-ціннісної сфери особистості в процесі оволодіння нею соціального досвіду. Психологічні механізми, які складають основу розвитку мотиваційної сфери особистості: ідентифікація; емоційне обумовлювання; наслідування; мотиваційне опосередкування; конформність; вживання в соціальну роль; підтримування внутрішньої узгодженості поглядів.

Закономірності процесу виховання і їх роль у визначенні норм, які регламентують структуру, зміст і методику організації виховання.

Система принципів виховання. Цілеспрямованість виховання. Суспільна спрямованість виховання. Опора на позитивне у вихованні. Гуманізація виховання. Демократизація виховання. Природо відповідність у вихованні, диференціація та індивідуалізація виховного процесу. Особистісний підхід у вихованні. Зв'язок виховання з життям, виховання в діяльності. Свідомість і активність учнів у процесі виховання, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою й активністю школярів. Виховання в колективі. Єдність педагогічних впливів.

Тема 15. Зміст виховання.

Поняття змісту виховання. Традиційні підходи до визначення змісту виховання: за напрямками виховання (розумове, фізичне, моральне, естетичне тощо) та видами культури (моральна, естетична, економічна, трудова і т.д.).

Сучасне розуміння змісту виховання як системи загальнокультурних та національних цінностей. Зміст виховання як єдність ціннісного ставлення особистості до держави, людини, природи, праці тощо.

Цінності, які є визначальними в змісті виховання згідно Основних орієнтирів виховання учнів, Концепції «Нова українська школи» (2016 р.), Закону України «Про освіту» (2017р.), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020р.).

Зміст виховної роботи як комплекс ідей, прикладів, фактів, використання яких у виховному процесі досягаються конкретні цілі та завдання виховання учнів.

Тема 15. Методи, прийоми, засоби, форми виховання

Поняття про методи виховання, прийоми виховання, засоби виховання як педагогічні інструменти впливу на свідомість, почуття, поведінку вихованця. Взаємозв'язок методів, прийомів та засобів виховання.

Виховна ситуація як частина виховного процесу, яка знаходиться між двома корекціями. Аналіз виховної ситуації та проектування виховної дії, із конкретним завданням виховання, адекватним їй змістом, способами (методами, прийомами, засобами) виховання.

Різні підходи до класифікації методів виховання. Класифікація методів виховання, в основу якої покладено цілісну структуру діяльності особистості. Характеристика методів формування свідомості особистості. Характеристика методів організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки. Характеристика методів стимулювання поведінки і діяльності особистості. Характеристика методів самовиховання.

Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів формування свідомості для розв'язання конкретних завдань виховання. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки. Види діяльності учнів і загальні технологічні вимоги до їх організації. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів стимулювання позитивної поведінки і діяльності вихованців. Методи контролю й аналізу ефективності виховного процесу.

Форми організації виховання, та їх класифікації.

Тема 16. Методика організації і проведення виховного заходу. Технологія підготовки і проведення колективної творчої справи (КТС). Виховний захід як основна організаційна форма виховної роботи. Класифікація виховних заходів за способом їх проведення та за напрямками виховання. Методичні вимоги до організації і проведення виховного заходу. Мета та зміст діяльності педагога-вихователя на етапах технології організації і проведення виховного заходу: 1) вибір та обґрунтування теми виховного заходу; 2) формулювання його цілей; 3) визначення форми проведення; 4) підготовча робота; 5) проведення заходу; 6) підбиття підсумків. Структура та вимоги до план-конспекту виховного заходу. Педагогічний аналіз виховного заходу. Методика аналізу та самоаналізу підготовки, проведення і результатів виховного заходу.

Колективна творча діяльність учнів – важливий шлях підвищення ефективності виховної роботи. Колективна творча справа, як технологія виховання. Принципи організації колективної творчої справи. Види колективних творчих справ. Їх тематика. Етапи підготовки та проведення колективної творчої справи.

Тема 17. Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі.

Поняття про соціалізацію та соціальний розвиток особистості. Основні фактори впливу на соціалізацію особистості. Соціальна та громадянська активність та її формування в умовах сім'ї і школи. Організація соціально-комунікативної діяльності учнів. Соціальний розвиток учнів в процесі виховної роботи та методи його діагностики.

Поняття про дитячий колектив, та його вплив на соціалізацію та формування особистості учня. Проблеми особистості і колективу. Види дитячого колективу, його ознаки та структура. Основні типи колективів.

Динаміка розвитку колективу. Поняття про актив. Органи самоврядування та лідера, як ознаки розвитку колективу. Характеристика стадій розвитку колективу. Зміст та напрями діяльності педагога, щодо згуртуванню колективу на різних стадіях розвитку дитячого колективу.

Фактори розвитку колективу. Педагогічна вимога. Система перспективних ліній, традицій колективу. Принципи паралельної дії і єдності педагогічних вимог.

Гармонія розвитку колективу та особистості. Попередження негативних проявів поведінки окремими членами колективу (булінг, цькування, залякування).

Характеристика існуючих дитячих громадських організацій, їх завдання; напрями діяльності. Система учнівського самоврядування.

Тема 18. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання.

Поняття про духовність і духовний розвиток, духовні цінності. Система духовних цінностей: загальнолюдські, культурно-національні, громадянські, родинні, особистісні.

Поняття про мораль та моральне виховання. Виховання в учнів ціннісного ставлення до себе та інших людей як провідні завдання морального виховання. Методика виховання в учнів загальнолюдських цінностей. Технології підготовки та проведення етичних бесід та дискусій (диспутів) в процесі формування духовних цінностей сучасних учнів.

Виховання в учнів ціннісного ставлення до культури. Естетичне виховання як складова духовної культури. Шляхи і засоби естетичного виховання у навчальній, позакласній і позашкільній роботі. Форми і методи естетичного виховання. Естетичне виховання на народних традиціях, національному мистецтві, фольклорі тощо.

Тема 19. Національно-патріотичне виховання учнів. Основи правового виховання.

Національна своєрідність виховання. Патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні напрями виховання учнів, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (patria) як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін.

Мета, завдання, зміст національно-патріотичного виховання відповідно до «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді» (2015р.). Системна організація військово-патріотичного виховання учнівської молоді. Принципи патріотичного виховання. Національна самосвідомість. Почуття патріотизму. Шляхи реалізації патріотичного виховання дітей та молоді.

Свідома дисципліна, обов'язок і відповідальність – важливі моральні якості особистості. Виховання свідомої дисципліни. Завдання і зміст правового виховання. Форми і методи правового виховання. Значення правового виховання в попередженні правопорушень серед учнівської молоді.

Формування правової культури особистості як умова розвитку правосвідомості особистості. Зміст та завдання правового виховання.

Взаємозв'язок між правовою культурою особистості та розвитком ціннісних орієнтацій особистості.

Критерії сформованості правової культури учнів. Методи, форми, засоби правового виховання.

Правопорушення неповнолітніх та причини їх виникнення. Попередження правопорушень (профілактика відхилень поведінки учнів у школі, громадських місцях,

сім'ї). Подолання першопричин правопорушень неповнолітніх. Особливості виховної роботи з дітьми, схильними до правопорушень. Участь громадськості у вихованні дітей та формуванні національної свідомості особистості.

Тема 20. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду.

Поняття інтелектуального розвитку та розумового виховання. Завдання розумового виховання. Зміст розумового виховання. Виховання культури розумової праці.

Поняття про світогляд та його функції в розвитку особистості. Структура світогляду: знання, погляди, переконання та ідеали. Види світогляду: буденний, релігійний, науковий. Формування наукового світогляду як провідне завдання інтелектуального розвитку особистості учня. Шляхи формування світогляду школярів.

Форми і методи формування ціннісного ставлення учнів до пізнання в процесі розумового виховання.

Методика підготовки та проведення інтелектуальних ігор як КТС.

Тема 21. Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі.

Працелюбність як національно-культурна цінність. Трудова діяльність як важливий фактор цілісного фізичного, інтелектуального, соціального та духовного розвитку особистості. Виховний потенціал трудової діяльності. Сутність і завдання трудового виховання. Зміст трудового виховання. Форми і методи виховання в учнів ціннісного ставлення до праці.

Поняття профорієнтації. Компоненти профорієнтації учнів: профінформація, профдіагностика, профконсультація, профвідбір і профадаптація.

Економічне виховання, його завдання, форми та методи здійснення.

Тема 22. Основи фізичного розвитку та формування ціннісного ставлення учнів до власного здоров'я.

Поняття фізичного розвитку і виховання. Оздоровчі, освітні і виховні завдання фізичного розвитку. Виховання в учнів ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я. Зміст фізичного виховання. Народно-педагогічні та сучасні засоби фізичного загартування підростаючого покоління.

Форми і методи виховання в учнів ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я. Методика виховання здорового способу життя дітей в сім'ї і школі.

Позакласна і позашкільна фізкультурно-оздоровча діяльність дітей.

Тема 23. Класний керівник як організатор виховного середовища учнів.

Зміст педагогічної діяльності класного керівника. Професіограма класного керівника. Функції класного керівника: виховна; розвиваюча; організаторська; стимулююча; діагностична; соціальна; координаційна; методична. Права і обов'язки класного керівника.

Напрями організаційно-педагогічної діяльності класного керівника: вивчення учнів; формування виховуючого колективу; координація педагогічних вимог вчителів-предметників; налагодження педагогічної взаємодії з батьками і громадськістю.

Планування як спільна діяльність класного керівника, учнів і дорослих щодо визначення цілей, змісту й способів організації виховного процесу. Вимоги до плану роботи класного керівника. Види планування: перспективне; оперативне; поточне. Структура плану. Форми планів: план-графік; план-сітка; календарний; циклічний.

Тема 24. Позакласне та позашкільне виховання і освіта.

Загальне поняття про позакласну і позашкільну роботу в системі виховання цілісної особистості. Завдання, зміст і основні принципи позакласної роботи з школярами. Різноманітність масових, групових та індивідуальних форм позакласної роботи. Впровадження позакласної діяльності школярів, що побудована на давніх українських традиціях.

Позакласна виховна робота, її форми: класна година, етична бесіда, дискусія, дебати, масові свята, виставки змагання, конкурси, олімпіади та ін.

Технологія підготовки і проведення колективної творчої справи (КТС). Характеристика дитячих громадських організацій.

Позашкільні навчально-виховні заклади і основні напрямки їх діяльності. Позашкільні заклади в системі освіти і виховання: палаци та будинки дитячої творчості, дитячо-юнацькі центри міжнародного співробітництва, дитячі театри, центри науково-технічної творчості, школи образотворчого мистецтва, центри юних техніків, дитячо-юнацькі спортивні школи, дитячі бібліотеки.

Формальні та неформальні групи. Взаємозв'язок позакласної і позашкільної роботи.

Тема 25. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді.

Сім'я, родина як специфічна педагогічна система. Виховна функція сім'ї.

Виховання у сім'ї – першооснова розвитку дитини як особистості. Вплив атмосфери сімейного життя, її ставлення до праці, трудового укладу, загальної культури, рівня педагогічної культури батьків, системи взаємин на виховання дитини.

Єдність педагогічних вимог сім'ї й школи як необхідна умова ефективного виховання учнівської молоді. Основні принципи педагогіки партнерства в системі взаємодії вчителя та батьків учнів. Сучасні форми, методи ефективної взаємодії школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Шляхи підвищення педагогічної культури батьків учнів.

Сталі (традиційні) народно-педагогічні погляди на сім'ю і виховання дітей в родині. Основні народно-педагогічні традиції сімейного виховання дитини.

Відповідальність батьків за розвиток дитини.

Нетрадиційні форми роботи з батьками (організація консультпунктів з проблем сімейного виховання, конференції батьків по обміну досвідом організації раціонального дозвілля дітей різних вікових груп, семінари–практикуми по відродженню національних традицій в сім'ях, вихідний день в школі разом з батьками і дітьми та ін.) у поєднанні з традиційними (народні університети педагогічних знань для батьків, педагогічний всеобуч та ін.).

Розділ 4. УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Тема 26. Основи теорії управління системою освіти в Україні.

Наукові основи управління. Принципи управління освітою. Поняття про педагогічний менеджмент.

Управління педагогічними системами. Загальні принципи управління педагогічними системами. Управління педагогічними системами як різновид соціального управління. Функції управління педагогічними системами.

Сутність системного підходу в управлінні системою освіти. Принципи управління. Особливості демократизації управління у системі освіти. Ієрархія органів управління системою освіти.

Поняття про систему освіти. Соціально-економічні і педагогічні фактори, які впливають на розвиток системи освіти. Структура і принципи побудови системи освіти в Україні.

Характеристика законодавчих, нормативних документів, на основі яких функціонують заклади освіти в Україні: Закон України «Про освіту», Закон України «Про повну загальну

середню освіту», Закон «Про вищу освіту», Національна Доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. Концепція Нової української школи.

Поняття про систему освіти і виховання в Україні. Мета та основні принципи освіти України. Система освіти України та її структура. Питання управління освітою в Законі України "Про освіту" (2017р.).

Тема 27. Система управління закладом загальної середньої освіти

Загальна середня освіта – основна ланка всебічного розвитку особистості учня: поняття про систему загальної середньої освіти; рівні, строки та форми здобуття загальної середньої освіти; права й обов'язки суб'єктів освітнього процесу. Особливості внутрішньошкільного контролю. Повноваження та обов'язки директора школи та його заступників.

Сутність нової української школи (НУШ). Мета НУШ (нової української школи) та її компоненти. Характеристика основних компетентностей освіти. Особистісні та соціальні якості випускника НУШ. Учителю – головна дійова особа нової реформи про освіту. Особливості підготовки сучасного вчителя для НУШ. Соціальна місія та професійні якості вчителя. Структура загальної середньої освіти (початкова, базова, профільна школа). Автономія школи і якість освіти. Державні та освітні програми. Етапи запровадження реформи НУШ (2016 – 2030 рр.)

Інклюзивна освіта та її забезпечення у закладі освіти

Тема 28. Методична робота в школі. Управління методичною роботою.

Поняття про методичну роботу. Шляхи, засоби й методи розвитку педагогічного мислення, педагогічних умінь та педагогічних здібностей учителя. Основні форми методичної роботи в школі. Методи й форми організації самоосвіти та саморозвитку педагога.

Тема 29. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників.

Проблеми підвищення кваліфікації, вивчення, узагальнення і поширення перспективного досвіду вчителів і педагогічних колективів, впровадження в практику школи досягнень педагогічної науки як основні завдання удосконалення професіоналізму вчителів. Залучення учительських кадрів до педагогічного пошуку, дослідження актуальних проблем навчання і виховання учнівської молоді, вдосконалення навчально-виховного процесу, відродження української культури та ін. Атестація педагогічних працівників. Сертифікація педагогічних працівників.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	денна форма										
	усього	у тому числі									
		л	п	лаб.	інд.	срс					
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ											
Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.	6	2	2			2					
Тема 2. Сутність науково-педагогічного дослідження. Система методів науково-педагогічного дослідження.	6	2	2			2					
Тема 3. Розвиток, соціалізація і формування особистості.	6	2	2			2					
Тема 4. Педагогічний процес як система і цілісне явище. Закономірності і принципи педагогічного процесу.	2					2					
Тема 5. Педагог як організатор освітнього процесу в сучасній школі.	2					2					
Разом за Розділом 1	22	6	6			10					
Розділ 2. ДИДАКТИКА – ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ											
Тема 6. Дидактика, її основні категорії та завдання.	5	2	1			2					
Тема 7. Суть та структура процесу навчання.	3		1			2					
Тема 8. Закономірності та принципи навчання.	5	2	1			2					
Тема 9. Зміст освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти.	3		1			2					
Тема 10. Методи, прийоми, засоби навчання.	6	2	2			2					
Тема 11. Форми організації навчання. Урок як основна форма організації процесу навчання в сучасній школі.	6	2	2			2					
Тема 12. Контроль, оцінка та облік успішності учнів.	4		2			2					
Разом за Розділом 2	32	8	10			14					
Розділ 3. Розділ 3. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ											
Тема 13. Виховання в цілісному освітньому процесі.	6	2	2			2					

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.	2
2	Тема 2. Сутність науково-педагогічного дослідження. Система методів науково-педагогічного дослідження.	2
3	Тема 3. Розвиток, соціалізація і формування особистості.	2
4	Тема 6. Дидактика, її основні категорії та завдання.	2
5	Тема 8. Закономірності та принципи навчання.	2
6	Тема 10. Методи, прийоми, засоби навчання.	2
7	Тема 11. Форми організації навчання. Урок як основна форма організації процесу навчання в сучасній школі.	2
8	Тема 13. Виховання в цілісному освітньому процесі.	2
9	Тема 15. Методи, прийоми, засоби, форми виховання	2
10	Тема 16. Методика організації і проведення виховного заходу. Технологія підготовки і проведення колективної творчої справи (КТС).	2
11	Тема 17. Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі.	2
12	Тема 18. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання.	2
13	Тема 20. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду.	2
14	Тема 22. Основи фізичного розвитку та формування ціннісного ставлення учнів до власного здоров'я.	2
15	Тема 24. Позакласне та позашкільне виховання і освіта.	2
16	Тема 25. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді.	2
17	Тема 26. Основи теорії управління системою освіти в Україні.	2
18	Тема 28. Методична робота в школі. Управління методичною роботою.	2
	Разом	36 год

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.	2
2	Тема 2. Сутність науково-педагогічного дослідження. Система методів науково-педагогічного дослідження.	2
3	Тема 3. Розвиток, соціалізація і формування особистості.	2
4	Тема 6. Дидактика, її основні категорії та завдання.	1
4	Тема 7. Суть та структура процесу навчання.	1

5	Тема 8. Закономірності та принципи навчання.	1
5	Тема 9. Зміст освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти.	1
6	Тема 10. Методи, прийоми, засоби навчання.	2
7	Тема 11. Форми організації навчання. Урок як основна форма організації процесу навчання в сучасній школі.	2
8	Тема 12. Контроль, оцінка та облік успішності учнів.	2
9	Тема 13. Виховання в цілісному освітньому процесі.	2
10	Тема 14. Механізми, закономірності та принципи виховання.	1
10	Тема 15. Методи, прийоми, засоби, форми виховання	1
11	Тема 16. Методика організації і проведення виховного заходу. Технологія підготовки і проведення колективної творчої справи (КТС).	2
12	Тема 18. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання.	1
12	Тема 19. Національно-патріотичне виховання учнів. Основи правового виховання.	1
13	Тема 20. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду.	2
14	Тема 21. Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі.	2
15	Тема 23. Класний керівник як організатор виховного середовища учнів.	2
16	Тема 27. Система управління закладом загальної середньої освіти	1
16	Тема 28. Методична робота в школі. Управління методичною роботою.	1
	Разом	32 год

4.3. Теми лабораторних занять

не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.	2
2	Тема 2. Сутність науково-педагогічного дослідження. Система методів науково-педагогічного дослідження.	2
3	Тема 3. Розвиток, соціалізація і формування особистості.	2
4	Тема 4. Педагогічний процес як система і цілісне явище. Закономірності і принципи педагогічного процесу.	2
5	Тема 5. Педагог як організатор освітнього процесу в сучасній школі.	2
6	Тема 6. Дидактика, її основні категорії та завдання.	2
7	Тема 7. Суть та структура процесу навчання.	2
8	Тема 8. Закономірності та принципи навчання.	2
9	Тема 9. Зміст освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти.	2
10	Тема 10. Методи, прийоми, засоби навчання.	2
11	Тема 11. Форми організації навчання. Урок як основна форма організації процесу навчання в сучасній школі.	2
12	Тема 12. Контроль, оцінка та облік успішності учнів.	2
13	Тема 13. Виховання в цілісному освітньому процесі.	2
14	Тема 14. Механізми, закономірності та принципи виховання.	2

15	Тема 15. Методи, прийоми, засоби, форми виховання	2
16	Тема 16. Методика організації і проведення виховного заходу. Технологія підготовки і проведення колективної творчої справи (КТС).	2
17	Тема 17. Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі.	2
18	Тема 18. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання.	3
19	Тема 19. Національно-патріотичне виховання учнів. Основи правового виховання.	2
20	Тема 20. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду.	2
21	Тема 21. Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі.	2
22	Тема 22. Основи фізичного розвитку та формування ціннісного ставлення учнів до власного здоров'я.	2
23	Тема 23. Класний керівник як організатор виховного середовища учнів.	2
24	Тема 24. Позакласне та позашкільне виховання і освіта.	4
25	Тема 25. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді.	4
26	Тема 26. Основи теорії управління системою освіти в Україні.	2
27	Тема 27. Система управління закладом загальної середньої освіти	2
28	Тема 28. Методична робота в школі. Управління методичною роботою.	2
29	Тема 29. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників.	2
	Разом	63
	ІНДЗ	4
	Разом	67

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

ІНДЗ - вид позааудиторної індивідуальної роботи студента, яке носить навчально-дослідницький характер і використовується в процесі вивчення програмного матеріалу фахової навчальної дисципліни. ІНДЗ є складовою навчальної дисципліни. ІНДЗ передбачено виконання презентації, яку студент розробив самостійно за вибраною тематикою, де відображається комплексний опис властивостей, функцій, явищ із вибраної теми.

ІНДЗ надається викладачу, який проводить семінарські заняття, не пізніше ніж за 2 тижні до семестрового контролю. ІНДЗ є обов'язковим і виконується тільки одне за увесь період вивчення дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(наукові реферати)

Розділ I. Загальні основи педагогіки

1. Творчий характер діяльності вчителя.
2. Вимоги до особистості вчителя на сучасному етапі
3. Педагогічне покликання і педагогічні здібності.
4. Професійна етика і педагогічний такт учителя.
5. Морально-психологічний клімат у педагогічному колективі.
6. Ерудиція і культура вчителя.
7. Педагогічна майстерність і шляхи оволодіння нею.
8. Кваліфікаційна характеристика вчителя як модель професійно-педагогічної підготовки в університеті.
9. Самостійна робота студентів та її види.

10. Роль суспільно-гуманітарних дисциплін у професійній підготовці майбутнього вчителя.
11. Участь студентів у науково-дослідній роботі.
12. Наукова організація праці студента.
13. Психолого-педагогічні основи професійного самовиховання.
14. Принципи побудови системи освіти України.
15. Особливості навчально-виховної роботи в сільській школі.
16. Школа - центр суспільного виховання.
17. Психолого-педагогічна характеристика сучасного студента.
18. Суть і зміст програми професійного самовиховання.
19. Характеристика прийомів самовиховання.
20. Працездатність та умови її збереження.
21. Педагогічне спілкування і його місце у професійній діяльності вчителя.
22. Індивідуальний стиль педагогічного спілкування.
23. Педагогічна творчість та її ознаки.
24. Становлення і розвиток педагогіки як науки.
25. Педагогіка - як наука і мистецтво.
26. Педагогічний процес як цілісне явище.
27. Філософські основи сучасної педагогіки.
28. Українська народна педагогіка та її вплив на виховання майбутнього громадянина.
29. Дитина як об'єкт і суб'єкт педагогічного впливу.
30. Значущість педагогічної науки в системі підготовки фахівця.
31. Гуманістичний напрямок у формуванні особистості учня.
32. Взаємозв'язок педагогічної теорії та практики.
33. Єдність ідей виховання та життєвих принципів особистості.
34. Концептуальні засади педагогічного дослідження.
35. Науково-педагогічне спостереження як метод вивчення особистості школяра.
36. Науко-дослідницька робота молодого вчителя.
37. Теоретико-практичні основи педагогічного експерименту.
38. Що означає бути особистістю?!
39. Процес формування соціальної активності особистості.
40. Активність позиції особистості як важливий чинник її ефективного виховання.
41. Розвиток та формування соціальної відповідальності особистості.
42. Роль діяльності та спілкування у розвитку особистості.
43. Роль впливових факторів на розвиток особистості.
44. Роль вирішальних факторів на розвиток особистості.
45. Біологічне і соціальне у розвитку особистості.
46. Шляхи формування соціально активної позиції школяра.
47. Роль соціалізації та виховання людини у розвитку людського суспільства.
48. Процес самовиховання учня як вагомий чинник цілісного становлення особистості.
49. Акселерація та ретрадація як чинники впливу на розвиток особистості.
50. Діагностика розвитку особистості.
51. Сучасні тенденції розвитку молоді і молодіжної субкультури та актуальні завдання шкільного виховання.
52. Мої уявлення про гуманну особистість та шляхи її виховання.
53. Цінності сучасної молоді.
54. Теорії розвитку особистості, їх сучасна вмотивованість.
55. Єдність навчання, виховання і соціалізації у становленні особистості.
56. Думки про виховання видатних діячів української культури та освіти XVII-XIX століть.

57. Особливості самоуправління особистості.
58. МЕТА виховання на сучасному етапі розвитку національної шкільної освіти.
59. Історичний характер мети виховання з погляду на сучасні реалії.
60. Рать індивідуального підходу у становленні особистості.

Розділ II. Дидактика – теорія освіти і навчання

1. Процес навчання як дидактична система.
2. Функції процесу навчання та їх роль у формуванні всебічно розвинутої особистості.
3. Компоненти процесу навчання та провідна роль діяльності вчителя.
4. Засвоєння знань та оволодіння вміннями і навичками.
5. Рушійні сили процесу навчання.
6. Вікові особливості пізнавальної діяльності учнів.
7. Способи формування пізнавального інтересу та стимулювання навчальної діяльності учнів.
8. Методи контролю і самоконтролю і навчання.
9. Класифікація методів навчання та їх функції.
10. Проблемне навчання та його ефективність.
11. Система дистанційного навчання – шлях до освіти майбутнього.
12. Урок як головна форма організації навчання та його проблеми.
13. Роль вчителя в навчально-виховному процесі.
14. Дидактичні ігри та їх значення у навчально-виховному процесі.
15. Шляхи оптимізації процесу навчання.
16. Контроль у навчальному процесі та педагогічні вимоги до нього.

Розділ III. Теорія виховання

1. Структура процесу та система самовиховання особистості.
2. Платон, Сократ, Аристотель про цілі виховання.
3. Проблема національного виховання в педагогічній спадщині О.В.Духновича.
4. Соціальна сутність та системний характер виховання.
5. Можливості та межі виховання як педагогічного процесу.
6. Поняття про світогляд. Сутність наукового світогляду, його основні риси.
7. Процес формування світогляду учнів як динамічне і особливе явище.
8. Поняття "розумове виховання" та "розумовий розвиток".
9. Структура і морально-естетичні аспекти процесу праці.
10. Естетичне виховання в позакласній та позашкільній роботі
11. Правове виховання: мета, завдання і зміст.
12. Сутність, завдання, система естетичного виховання.
13. Сутність і завдання статевого виховання в сім'ї та школі.
14. Формування екологічної культури школярів.
15. Напрямки, засоби і форми фізичного виховання.
16. Виховання несприйнятливості до наркотичних речовин.
17. Основні напрямки виховної роботи школи.
18. Форми і методи організації виховання.
19. Методики організації життєдіяльності учнів.
20. Методи стимулювання діяльності та поведінки.
21. Управління профорієнтацією в школі.
22. Народні традиції та їх роль у сімейному вихованні.
23. Структура процесу та система самовиховання особистості.
24. Проблема національного виховання в педагогічній спадщині О.В.Духновича.
25. Взаємодія школи, сім'ї, громадськості у вихованні учнів.
26. Виховна робота з педагогічно занедбаними учнями.

Розділ IV. Управління педагогічними системами

1. Школотзнавство та його роль у системі управління освітою.

2. Особистісно-професійні риси керівника та їх вплив на ефективність діяльності педагогічного колективу.
3. Педагогічна культура керівника освіти.
4. Національна спрямованість – основоположний принцип реформування закладів освіти.
5. Мистецтво управління – мистецтво бути чесним.
6. Передовий педагогічний досвід: основні шляхи вивчення, узагальнення й поширення.
7. Професійно-етична культура вчителя і керівника закладу освіти.
8. Атестація педагогічних працівників та її ефективність.
9. Менеджмент в управлінні школою.
10. Педагогічний менеджмент.
11. Оптимізація педагогічного процесу.
12. Внутрішкільний контроль в управлінні.
13. Основні функції управління школою.
14. Планування як функція управління школою.
15. Педагогічний колектив школи.
16. Наукові основи керування загальноосвітньою школою
17. Інноваційні процеси в освіті.
18. Педагогічна інноватика в структурі наукового знання.
19. Підготовка вчителів до інноваційної діяльності.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Педагогіка» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання (інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо)).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;

– рецензування відповідей.

Освоєння курсу «Педагогіка» передбачає застосування репродуктивних, пояснювально-ілюстративних, проблемно-пошукових, аналітичних та творчих методів навчання. Протягом семестру кожен студент повинен відвідувати лекції, брати активну участь в обговоренні питань на семінарах, виконувати практичні завдання, брати участь у дискусіях, виконувати індивідуальне навчально-дослідне завдання.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- презентація результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського заняття; тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Робочою навчальною програмою передбачено:

- оцінювання знань студентів під час семінарських занять;
- тестовий контроль засвоєння тем за програмою курсу (поточне тестування; іспит);
- оцінка за наскрізні індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ);
- активна навчально-пізнавальна діяльність студентів під час семінарських занять.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Назвіть основні функції та компоненти педагогічної діяльності вчителя, розкрийте їх сутність.
2. Сутність, рівні, компоненти педагогічної майстерності вчителя.
3. Охарактеризуйте основні педагогічні здібності.
4. Визначте сутність поняття «педагогічна техніка». Що включає в себе педагогічна техніка?
5. Обґрунтуйте необхідність гуманістичної спрямованості в структурі особистості вчителя.
6. Які знання та уміння визначають рівень теоретичної й практичної готовності вчителя.
7. Які професійно важливі якості вчителя, що зумовлюють ефективність педагогічної діяльності.
8. Сутність педагогіки як науки. Що зумовило виділення знань про виховання людини в самостійну науку – педагогіка. Система педагогічних наук. Джерела, функції, завдання педагогічної науки. В чому суть народної педагогіки.
9. Назвіть основні категорії педагогіки. Поясніть їх сутність.
10. Що таке науково-педагогічне дослідження. Сутність поняття «метод науково-педагогічного дослідження». Логічна структура науково-педагогічного дослідження.
11. Розкрийте сутність таких методів науково-педагогічного дослідження, як спостереження і експеримент.
12. З якою метою у педагогічному дослідженні використовуються такі методи, як бесіда, інтерв'ю, анкетування, вивчення документації, математичні методи.
13. Що ви розумієте під поняттям «розвиток» і «соціалізація» особистості? Назвіть види розвитку людини, розкрийте їх суть. Охарактеризуйте рушійні сили розвитку особистості.
14. Які чинники (фактори) впливають на розвиток особистості? Який характер їхнього впливу?
15. За яких умов виховання стає ефективним чинником розвитку і соціалізації особистості?
16. Сутність цілісності й системності педагогічного процесу. Загальна мета педагогічного процесу. Ієрархія цілей виховання в педагогіці.
17. Що досліджує дидактика. Зміст основних категорій дидактики.
18. Розкрийте основні компоненти процесу навчання. Покажіть взаємозв'язок між ними.
19. Охарактеризуйте основні ланки засвоєння навчального матеріалу.
20. В чому суть єдності освітньої, виховної і розвивальної функції процесу навчання?
21. Що є рушійною силою процесу навчання? Покажіть своє розуміння основної суперечності процесу навчання.
22. Дайте визначення поняття «мотив учіння». Розкрийте суть основних мотивів учіння. Які шляхи здійснення стимулювання навчальної діяльності учнів.

23. Розкрийте сутність, особливості діяльності вчителя й учнів при різних типах (видах) навчання: пояснювально-ілюстративне, програмове (комп'ютерне), проблемного викладу, модульне навчання.
24. Сутність понять «закономірності навчання» та «принципи навчання».
25. Розкрийте суть принципу науковості навчання, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
26. Розкрийте суть принципу наочності навчання, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
27. Розкрийте суть принципу доступності навчання, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
28. Розкрийте суть принципу систематичності й послідовності навчання, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
29. Розкрийте суть принципу свідомості й активності учнів в навчанні, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
30. Розкрийте суть принципу зв'язку навчання з життям, теорії з практикою, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
31. Розкрийте суть принципу міцності засвоєння ЗУН у навчанні, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
32. Розкрийте суть принципу доступності навчання, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
33. Розкрийте суть принципу врахування індивідуальних особливостей учнів у навчанні, покажіть шляхи його реалізації в процесі навчання.
34. Охарактеризуйте основні елементи змісту освіти в сучасній школі.
35. Охарактеризуйте джерела змісту освіти: навчальний план, навчальна програма, навчальна література.
36. Урок – як основна форма навчання в класно-урочній системі. Обґрунтуйте переваги і недоліки уроку як головної форми організації навчання в школі. Розкрийте вимоги до сучасного уроку.
37. Що таке структура уроку. Структура уроків різного типу (за дидактичною метою).
38. Сутність та завдання позаурочних форм навчання.
39. Сутність понять «методи навчання», «засоби навчання», прийоми навчання. Класифікація методів навчання.
40. Охарактеризуйте словесні методи навчання.
41. Охарактеризуйте наочні методи навчання.
42. Охарактеризуйте практичні методи навчання.
43. Охарактеризуйте методи стимулювання пізнавальної діяльності учнів.
44. Охарактеризуйте методи контролю та самоконтролю в навчанні.
45. Сутність, компоненти, функції, види контролю. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.
46. Розкрийте суть і особливості процесу виховання. Сутність виховної діяльності і її відмінність від викладання.
47. Діалектика виховного процесу. Рушійні сили процесу виховання: об'єктивні і суб'єктивні.
48. В чому полягає суть організації самовиховання. Умови, етапи, прийоми самовиховання.
49. Перевиховання: суть, етапи.
50. Діагностика рівня вихованості школяра. Показники вихованості: зовнішні та внутрішні.
51. Охарактеризуйте принципи виховання: цілеспрямованість виховання; поєднання педагогічного керівництва з ініціативою і самодіяльністю учнів; опора на позитивне в учні; врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів; повага до особистості дитини, поєднання з розумною вимогливістю до неї; систематичність і

послідовність виховання; єдність педагогічних вимог школи, сім'ї та громадськості; єдність свідомості та діяльності; створення виховуючого середовища (формування особистості в колективі); гуманізації виховання.

52. Поняття про загальні методи виховання. Прийоми і засоби виховання.

53. Охарактеризуйте методи формування свідомості:

- вимоги до організації етичної бесіди;
- вимоги до організації лекції, як методу виховання;
- особливості методів дискусійного характеру;

54. Охарактеризуйте методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки:

- вимоги до реалізації методів привчання, тренування;
- умови ефективної реалізації методу педагогічна вимога;
- умови ефективної реалізації методу громадська думка;
- вимоги до реалізації методу створення виховуючих ситуацій;

55. Охарактеризуйте методи стимулювання. Методика ефективної реалізації методів змагання, заохочення, покарання.

56. Умови, фактори ефективного вибору методів виховання.

57. Сутність поняття форма виховання. Класифікації форм виховання. Ефективні та поширені форми виховання по реалізації завдань різних напрямів виховання (морального, трудового, фізичного, розумового, естетичного) та організації основних напрямів діяльності школярів (навчально-пізнавальної, діяльність за інтересами (творча), трудова діяльність, спортивно-оздоровча, організаторської тощо).

58. Визначте мету, завдання, засоби і форми розумового виховання учнів.

59. Визначте мету, завдання, засоби і форми морального виховання учнів.

60. Визначте мету, завдання, засоби і форми громадянського виховання учнів.

61. Визначте мету, завдання, засоби і форми трудового виховання учнів.

62. Визначте мету, завдання, засоби і форми естетичного виховання учнів.

63. Визначте мету, завдання, засоби і форми фізичного виховання учнів.

64. В чому полягає особливості формування наукового світогляду в сучасній школі.

65. Розкрийте сутність, завдання, етапи ефективної профорієнтації учнів в сучасній школі.

66. Технологія організації діяльності школярів. Технологія підготовки і проведення КТС.

67. Поняття про колектив. Види дитячого колективу: первинний і загальний, постійний і тимчасовий, однаковий і різновіковий.

68. Умови позитивного впливу колективу на особистість. Виховні функції учнівського колективу.

69. Розкрийте сутність принципів створення і розвитку колективу: паралельна дія; різноманітність колективної діяльності; дієве самоврядування; внесення елементів гри та змагання в організацію колективу; позитивний приклад педагогів; система перспективних ліній; розвиток традицій і наступність поколінь у колективі.

70. Діалектика розвитку колективу (за А.С.Макаренком). Характеристика ознак учнівського колективу: актив; лідер; органи самоврядування. Зміст діяльності та завдання педагога на різних стадіях розвитку колективу. Умови успішності дитячого самоврядування.

71. Зміст педагогічної діяльності класного керівника. Професіограма класного керівника.

72. Функції класного керівника: виховна; розвиваюча; організаторська; стимулююча; діагностична; соціальна; координаційна; методична.

73. Напрями організаційно-педагогічної діяльності класного керівника: вивчення учнів; формування виховуючого колективу; координація педагогічних вимог вчителів-предметників; налагодження педагогічної взаємодії з батьками і громадськістю.

74. Вимоги до плану роботи класного керівника. Види планування: перспективне; оперативне; поточне.
75. Родинне виховання та сімейні цінності. Напрями родинного виховання. Специфіка змісту виховання в сім'ї. Методи виховання в сім'ї. Батьківський авторитет.
76. Форми і методи роботи вчителя з батьками учнів. Залучення батьків до виховної роботи. Чинники ефективності взаємодії вчителя з батьками учнів.
77. Участь громадськості у вихованні дітей.
78. Школотознавство як галузь педагогічної науки.
79. Система освіти України. Проаналізуйте структурно-організаційні відмінності між гімназією, ліцеєм, ЗОШ I-III ступеня.
80. Що розуміється під управлінням загальною освітою? Структура органів управління освітою.
81. Принципи управління закладами освіти. Шляхи реалізації принципів управління системою освіти.
82. Вимоги до планування роботи школи. Види планування.
83. Зміст, методи, види внутрішкільного контролю.
84. Система методичної роботи школи. Методична робота в школі – як система професійного вдосконалення вчителя. Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних працівників.
85. Поняття про педагогічний досвід. Критерії передового педагогічного досвіду. Вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																	Екз аме н	Су ма		
Розділ 1			Розділ 2					Розділ 3							Р. 4	Контр ольна робот а	ІН Д 3	Ра зо м	Мак с. - 40	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 7	Т 9	Т 1 0	Т 1 1	Т 1 2	Т 1 3	Т 1 5	Т 1 6	Т 1 9	Т 2 0	Т 2 1	Т 2 3	Т 2 7					
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6	6	60	40	10 0

T1, T2 ... T.. – теми розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Поточна оцінка на семінарських заняттях визначається за такими критеріями:

3 бали – студент демонструє всебічне, систематичне, глибоке знання і розуміння програмного матеріалу; вміння вільно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; творчі здібності в розумінні, викладенні і використанні навчального матеріалу; уміння творчого застосування теоретичних знань на практиці, активність у роботі семінару;

2 бали – студент демонструє систематичні знання теоретичного матеріалу, уміння інтерпретувати сутність основних понять навчального курсу, наводити приклади з педагогічної практики;

1 бал – студент демонструє репродуктивне відтворення матеріалу курсу під час доповіді, або робить доповнення під час обговорення питань; студент робить незначні доповнення під час обговорення питань семінарського заняття;

Оцінювання навчальних досягнень студентів за виконання індивідуальних творчих завдань відбувається за допомогою 9-бальної шкали:

6 балів – ІНДЗ виконане самостійно, в повному обсязі, у змісті відображено актуальність вибору теми, мету, завдання, окреслені сучасні підходи до даної проблеми, вказана власна точка зору, виокремлені ґрунтовні висновки, оформлена робота згідно вимог.

4 бали – ІНДЗ виконане самостійно, у змісті відображено актуальність, але не зовсім точно сформульовано мету, завдання, наявні різні підходи до даної проблеми, є спроба окреслення власної точки зору, показані загальні висновки, оформлена робота згідно вимог.

2 бали – ІНДЗ виконане самостійно, у змісті є спроба обґрунтування важливості теми; мета, завдання поверхнево сформульовані, наявний загальний зміст роботи, вказані загальні висновки, оформлена робота згідно вимог.

1 бал – ІНДЗ виконане частково, обґрунтування вибору теми відсутнє; мета, завдання визначені не належним чином, зміст роботи не чітко розкритий, висновки носять описовий характер.

Критерії оцінювання екзамену:

40-35 балів – студент дає повні, ґрунтовні відповіді на усі запитання екзаменаційного білету, демонструє всебічне систематичне, глибоке знання і розуміння програмного матеріалу, вміння самостійно їх використовувати у професійній діяльності;

34-27 балів – студент демонструє повне знання і розуміння програмного матеріалу; має труднощі з відповідями на запитання методичного або практичного блоку;

26-19 балів – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, демонструє епізодичні уміння й навички застосовувати здобуті знання на практиці;

18-11 балів – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, не може дати відповідь на одне з запитань білету;

10-1 балів – студент репродуктивно відтворює окремі положення та поняття курсу, не може дати відповідь на два запитання білета.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Бондар В. І. Дидактика: Підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів К.: Либідь, 2005. 264 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. / Н. П. Волкова. – К.: Академвидав, 2007. 616 с.
3. Гурський В.А., Присакар В.В. Педагогіка. Загальні основи педагогіки теорія освіти і навчання. У двох книгах. Книга 1: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Видання 2-е, доопрацьоване і доповнене. – Кам'янець-Подільський: Медобори- 2006, 2014. 218 с.
4. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Чернігів, 2016. 528 с.
5. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч. Посіб. К.: Вища школа, 2005. – 343 с.
6. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К.: Знання-Прес, 2004. 445 с.
7. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання. К.: Знання 2008. 415с.
8. Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. Настільна книга класного керівника: навч.-метод. посібник К., 2012. 262 с.
9. Кучерявий О. Г Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. К. : Слово, 2014. 440 с
10. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник . Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. Х.: ОВС, 2002. 400 с.
11. Мазоха Д. С. Педагогіка: навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
12. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник. К., 2005. 667 с.
13. Малафійк І.В. Дидактика: навчальний посібник К., 2009. 398 с.
14. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання): навчальний посібник К. 2012. 288 с.
15. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник К., 2001. 608 с.
16. Нісімчук А. С. Педагогіка: Підручник. – К., 2007. 344 с.
17. Пальчевський С.С. Педагогіка: навчальний посібник. Київ : Каравела, 2008. 496 с.
18. Пашенко М.І. Педагогіка: навч. посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 228 с.
19. Педагогіка у запитаннях і відповідях: Навч. посіб. Рекомендовано МОН – К., 2006. 311 с.
20. Педагогіка: навчальний посібник Вінниця: «Книга-Вега», 2003. 416 с.
21. Соціально-педагогічний словник / За заг.ред.В.В. Радула. Вид 2-е. Харків: Мачулін, 2015. 444 с.
22. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с.
23. Фізеші О. Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностейКиїв : Кондор, 2014. 390 с
24. Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посб. Вид. 2-ге, випр., доп. / М. М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2007. – 560 с.
25. Чайка В. М. Основи дидактики: навчальний посібник. – К. : Академвидав, 2011. [Електронний ресурс]. – URL: <https://textbook.com.ua/pedagogika/1473451780>
26. Ягупов В. В. Педагогіка: Навчальний посібник / В. В. Ягупов. – Либідь, 2002. – 560 с.

Законодавчі і нормативні документи.

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» 16 січня 2020 року № 463-IX зі змін. та доповн. [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
2. Закон України «Про освіту». (2017). [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (LawofUkraine “OnEducation”. (2017).
3. Конституція України: [зі змін. та допов., внесеними Законом України від від 21 лютого 2014 року N 742-VII]. – Харків: Фактор, 2015. – 118 с.
4. Концепція «Нова українська школа». (2016). [Електронний ресурс]. – URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
5. Майбутнє патріотизму: Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді // Управління освітою. 2015. № 3. С. 13–17.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
7. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/
8. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України - 2000. - №22. - С.3-7.
9. Україна. КМУ. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. №988-р. [Електронний ресурс]. – URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/

Додаткова

1. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник. / І.Д. Бех – К.: Либідь, 2008. - 848 с.
2. Бондар В. І. Дидактика: Підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів К.: Либідь, 2005. 264 с.
3. Василенко Н. В. Українська школа ХХІ століття: школа шкіл. Харків : Основа, 2018. – 96 с.
4. Васильченко Л. В. Організаційно-методичне забезпечення дистанційного навчання в закладах освіти. Харків., 2016. 128 с.
5. Виховання гуманістично спрямованої особистості: навч.-метод. Посіб. М-во освіти і науки, молоді і спорту, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти. Рівне: Волин. обереги, 2011. 234 с.
6. Виховання культури гідності дітей та учнівської молоді в позаурочній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів : методичний посібник / авт. кол.: К. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 260 с
7. Виховні заходи: національно-патріотичне виховання / упоряд. Н. Чиренко Київ : Шкільний світ, 2015. 192 с.
8. Виховні системи класу. Інноваційні моделі / упоряд. Н. Харченко. Київ : Шкільний світ, 2017. 160 с.
9. Войцях, Тетяна Володимирівна. Ігрові технології: просвітницько-профілактичні ігри Київ : Шкільний світ, 2015. 144 с.
10. Гавриш Н.П. Національне виховання учнівської молоді К.: Шк. світ, 2011. 125 с.
11. Гаджети в школі / упоряд. Н. Харченко, Київ : Шкільний світ, 2017. 128 с.
12. Дем'янюк Т.Д. Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі: науково-метод. Посіб.– Суми: Видавництво «Антей», 2006. 383 с.
13. Дем'янюк Т. Д. Методика виховання в сучасній школі: Навчально-методичний посібник. К. : Науково-методичний центр середньої освіти Міносвіти і науки України, 2000. 286 с.
14. Дубина М. І. Виховання патріотизму в учнів та студентської молоді К.: Експрес-Поліграф, 2010. 403 с.
15. Духно Н. К. Організація методичної роботи. Частина 1. Харків, 2016. 96 с.

16. Духно Н. К. Організація методичної роботи. Частина 2. Харків, 2016. 96 с.
17. Духовно-моральне виховання особистості: інноваційний підхід: Навч.-метод. посіб. К.; Рівне: [Волин. береги], 2007. 315 с.
18. Єсюк Людмила Володимирівна. 7 сходинок до успіху: програма виховної роботи з учнями 8-9-х класів К. : Шкільний світ, 2014. 120 с
19. Жадан Л. В. Педагогічний словник Харків., 2018. 144 с.
20. Інновації, що приносять результат: посібник / упоряд. Т. М. Загорулько - Харків, 2016. 158 с.
21. Кириченко В. І. Педагогіка, спрямована у майбутнє (до 100-річчя з дня народження В. О. Сухомлинського). Практико-орієнтований посібник. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. -118 с.
22. Коберник О. М. Інноваційні технології навчання та виховання: навч. посіб. Умань. 2010. 208 с.
23. Коломієць М. Проблема підготовки класного керівника до організації профорієнтаційної роботи [Електронний ресурс] Проблемипідготовки сучасного вчителя. 2013. № 7. С. 176-182. [Електронний ресурс]. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2013_7_29
24. Краснощок І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. ; ред. кол.: А. В. Сущенко та ін. Запоріжжя : КПУ, .2018 Вип. 60, т. 1. – С. 101-107.
25. Краснощок І.П. Виховна компетентність майбутнього педагога: зміст та структура. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, 2019. (182), 90-98.
26. Кравцова Т.О. До проблеми наукового обґрунтування феномена особистості (початок ХХ століття) / Рідна школа. №3 - 4 (1047-1048) березень-квітень 2017ПП
27. Креативна педагогіка. 144 форми, прийоми і методи роботи для творчого навчання і виховання / упоряд. Н. Харченко. 2017. 96 с.
28. Майбутнє патріотизму: Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді // Управління освітою. 2015. № 3. С. 13–17.
29. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи. К. 2014. 1015 с.
30. Масютіна М. Е. Дебати. Організація та проведення /упоряд. Н. Харченко Київ, 2019. 144 с.
31. Нісімчук К.О. Технології виховання: морально-етичний аспект. / Ін-т пед. технологій. Луцьк: Твердиня, 200. 177 с.
32. Нова українська школа: poradnik для вчителя : навчально-методичний посібник / за ред. Н. М. Бібік, Київ, 2018. 160 с
33. Радул В.В., Кравцова Т.О., Краснощок І.П. Педагогічна практика (виконання навчальної програми з педагогіки): навч.-метод. посіб. Кіровоград:РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016.-160 с.
34. Реалії вибору дитиною соціально значущих цінностей: посібник / за ред. Т. О. Піроженко; НАПН України ; Інститут психології імені Г. С. Костюка Київ : Слово, 2017. 64 с.
35. Сисоєва С. Загальна педагогіка в сучасному науковому дискурсі. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2019, 1-2: 7-14.
36. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник / За ред. О. І. Пометун. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 192 с.
37. Чи подобається школа учням, батькам, учителям?: [анкети і діагностична методика] // Класному керівнику: як оцінити ефективність виховної роботи / упоряд.: Л. Шелестова, Н.Чиренко.К.: Шк. світ, 2010.120 с.
38. Школа особистісно орієнтованої педагогіки [Текст] // Позакласний час.– 2010.– №2.– С. 91–106.

39. Холковська І. Л. Методика виховної роботи : [посібник] / І. Л. Холковська. – 2-ге вид., випр. та допов - Вінниця : Нілан ЛТД, 2016. – 192 с.
40. Холковська І. Л. Педагогічна діагностика: методичні рекомендації до проведення практичних і лабораторних занять. Вінниця : Нілан ЛТД, 2015. 124 с.
41. Федяєва В. Л. До проблеми теоретичних основ сімейного виховання. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Сер.: Педагогічні науки. Херсон, 2017. Вип. 79 (3). С. 85-90.
42. Ярощук Л. Теорія та методика виховання: навч. посіб. Бердянськ, 2019. 400 с.

5.2. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій (електронний варіант).
2. Підручники, зазначені у списку літератури.
3. Нормативні документи.
4. Інформаційні ресурси
5. Інформаційні матеріали щодо підготовки до семінарських занять.
6. Вимоги до написання, оформлення та оцінки індивідуальних творчих завдань.
7. Перелік тем та питань, що винесені для самостійного опрацювання студентами.
8. Перелік питань, що виносяться для складання екзамену з курсу, що вивчається.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
3. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/
5. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.com>
6. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znannya.info>
7. Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAXQAWMTnMoGjlep bBQUXX47kRw__Z8Qc
8. Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
Освіта UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>
9. Онлайн-курс «Права людини в освітньому просторі» . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : / Студія онлайн-освіти EdEra – Режим доступу: https://courses.edera.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about
10. Онлайн-курс «Протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://shr.name/cTv6O>
11. Освітній портал "Освіта.UA". – <http://osvita.ua>
12. Освітня мережа України. – www.ednu.kiev.ua
13. Освітній портал «Naurok.ua» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://naurok.com.ua>,
14. Освітній портал «Vseosvita.ua» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua>)
15. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>
16. <http://www.dgma.donetsk.ua/metod/ugo/pipvw/do/kl.pdf>

17. http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/342/1/методика_викл_вищ_шк.pdf
18. <http://www.psychology.cv.ua/navchalnyy-protses/dystsypliny-okrmahistr/23-ps-ta-ped-yw.html>
19. Бібліотека гуманітарних текстів «Аудиторіум» - <http://www.auditorium.ru>
20. Бібліотека гуманітарного Інтернет-університету - <http://www.i-u.ru/biblio>
21. Відкрита електронна бібліотека - <http://orel.rsl.ru>
22. Електронна гуманітарна бібліотека - <http://www.gumfak.ru/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

Відповідно до норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022) роботи студентів мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. При використанні чужих ідей і тверджень у власних роботах обов'язково посилаються на використані джерела інформації. Під час оцінювання результатів навчання не користуються недозволеними засобами, самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.